



## Faire BXL Samen

### Handvest voor burgerparticipatie

*Dit handvest verbindt de Stad Brussel ertoe naar de burgers te luisteren, in dialoog te treden en transparantie te verzekeren. Op die manier wil de Stad de burgerparticipatie een nieuwe impuls geven, door nieuwe tools aan te reiken, door een interne cultuur van participatie te stimuleren en sociale innovatie te bevorderen. Zo willen we samen een internationale, vreedzame en solidaire stad vormgeven.*

*De burgers moeten zich niet enkel tevreden stellen met verkiezingen die om de 5 of 6 jaar plaatsvinden. In het licht van de uitdagingen van deze tijd zien we dat burgers overal in onze wijken zich mobiliseren, samenkomen en op lokaal niveau aan de slag gaan. Ze willen antwoorden vinden en zelf deel uitmaken van de oplossing.*

*Naast het engagement van sommige burgers valt ook een minder positieve tendens vast te stellen: de toename van het populisme en het steeds grotere aantal wegblijvers bij de verkiezingen. Het is moeilijk om hier geen teken in te zien van desinteresse of zelfs wantrouwen tegenover ons democratisch systeem, de werking en de geloofwaardigheid ervan. De kloof tussen zij die "beslissen" en zij die meer en meer het gevoel hebben te moeten ondergaan, wordt steeds groter, **en daarom wil de Stad Brussel de lokale democratie heruitvinden.***

*Naar het voorbeeld van vele andere steden in België en elders ter wereld wil Brussel dat de stem van de burgers beter wordt gehoord.*

*Het College is zich ervan bewust dat de dialoog tussen de Stad en de bewoners moet worden versterkt. Daaruit groeide het idee om de Brusselaars in hun wijken te ontmoeten. Tussen maart en mei 2019 werden negen openbare vergaderingen gehouden met als doel naar de zorgen van de burgers te luisteren. De methodiek van het "world café" heeft het mogelijk gemaakt om openhartige en directe gesprekken te houden over verschillende thema's. Deze*

*specifieke methode heeft tevens geleid tot een constructieve dialoog waarin concrete voorstellen werden gedaan.*

*Wat burgerparticipatie betreft hadden deze negen ontmoetingen ook tot doel de eerste "Ontmoeting van de Brusselseirs" voor te bereiden en uit te werken, die plaatsvond op 15 juni 2019 in de Brusselse Beurs. Tijdens die ontmoeting werden de ideeën verder uitgewerkt, werd de dialoog met de Brusselaars versterkt en werden de nodige tools ontwikkeld om samen te bouwen aan de Stad.*

*Dankzij dat participatieproces kunnen we vandaag duidelijke prioriteiten uitstippelen. Dit handvest moet uiteraard worden gezien als een levend document. Het zal regelmatig door de burgers, de verenigingen, de gemeentelijke diensten en de verkozenen worden geëvalueerd en aangepast. Laten we in het licht van deze oefening en de doelstellingen die eruit voortvloeien de acties intensiveren om samen Brussel te bouwen!*

## **Visie**

De Stad Brussel wil haar overheidsbeleid verbeteren op basis van de input en de deskundigheid van de burgers.

In het licht van de huidige maatschappelijke uitdagingen wil het College van Burgemeesters en Schepenen samen bepalen hoe deze uitdagingen moeten worden aangepakt. Zijn beleid zal worden gebaseerd op structurele, georganiseerde, daadwerkelijke participatie. Die participatie wordt gekenmerkt door luisterbereidheid, hernieuwde dialoog, vertrouwen en een open, gedeelde besluitvorming.

Om een rechtvaardige en milieuvriendelijke transitie te verzekeren, betekent participatie in dit geval ook openstaan voor nieuwe en innovatieve ideeën. Om de kwaliteit van de projecten te verbeteren, is het absoluut noodzakelijk om experiment en innovatie aan te moedigen. Het participatieproces moet het mogelijk maken om input te krijgen van allerlei belangrijke spelers op het gebied van actie-onderzoek, co-creatie en ondernemen.

Het bevorderen van een participatieve lokale democratie leidt ook tot meer sociale cohesie. Om te voorkomen dat onze samenlevingen steeds minder solidair worden, kan de participatieve lokale democratie worden gebruikt als instrument om het algemene belang te dienen, eerder dan individuele belangen. In de praktijk zet zij mensen ertoe aan te gaan nadenken over de gemeenschap waartoe ze behoren. Ze biedt een nieuwe manier om solidariteit te organiseren. Participatie heeft dan ook enkel zin als we verder kijken dan de som van de individuele meningen en ons organiseren rond een diverse burgersvertegenwoordiging, en als we erin slagen om de verschillende standpunten dichter bij

elkaar te brengen en een divers, solidair en collectief forum voor de burgers tot stand te brengen.

## ***Doelstellingen***

Om deze visie in de praktijk te brengen, moeten we 3 doelstellingen nastreven, met formele verbintenissen en duidelijke, prioritaire maatregelen.

### **1. Samen bouwen aan de Stad**

Een plaatselijke, levende en participatieve democratie berust in de eerste plaats op duidelijke en volledige informatie, een rechtstreekse dialoog met de verkozenen, die ook actief moeten luisteren. De bewoners en gebruikers van Brussel zijn namelijk de experts van de straten, hun wijk, hun beleving van de stad. Ze worden elke dag geconfronteerd met evoluerende vragen, nieuwe uitdagingen, veranderende wensen. Door rekening te houden met hun standpunt, hun ervaring, hun deskundigheid, kunnen we de Stad Brussel aanpassen aan de Brusselaars, zo kunnen we bouwen aan een dynamische, innoverende, aangename Stad waar iedereen zijn plaats vindt.

Een dergelijke gedecentraliseerde burgerdialoog is absoluut noodzakelijk als aanvulling op de meer formele overlegstructuren, het is een dialoog die gebaseerd is op een lokale aanpak in de verschillende wijken van de Stad. Hij moet zorgvuldig worden georganiseerd om de doeltreffendheid van de uitwisselingen, de follow-up van de vragen en, in fine, het nut ervan te verzekeren.

Tijdens de “*Ontmoeting van de Brusselseirs*” werd het middel van de **wijkraden** daartoe als het meest geschikt bevonden. Alle prioriteit zal gaan naar hun opstart.

### **De Stad verbindt zich ertoe:**

- De burgers regelmatig, zorgvuldig en tijdig te informeren over de projecten van de Stad en van hun wijk. Dat zal met name het geval zijn voor grootschalige projecten.
- Geleidelijk aan nieuwe methoden en instrumenten voor gecentraliseerde en gedecentraliseerde contacten in te voeren om in dialoog te treden met de burgers en met alle belanghebbenden in de wijken.
- Financiële en logistieke middelen, en personeel ter beschikking te stellen voor de burgerparticipatie.
- Ontmoetingsplekken te creëren voor elke wijk, evenals een centrale plek voor participatie.

## Concreet

### Actie I

- Er zullen **wijkraden** worden opgezet, die deels zullen bestaan uit door loting aangewezen burgers en deels uit afgevaardigden van verenigingen of wijkcomités. De samenstelling zal aansluiten op de sociale dynamiek in de wijk.

Naast de specifieke thematische bijeenkomsten tussen de leden van het college en de wijkcomités, zullen de wijkraden ook als geprivilegieerde partners deelnemen aan de dialoog tussen de Stad en de wijken. Zij zullen dienst doen als ontmoetingsplaats, als forum voor debatten en als plek waar de behoeften van de wijk kunnen worden geïdentificeerd.

Ze zullen beschikken over een aanzienlijke burgerbegroting om burgerprojecten op te zetten en om richting te geven aan prioritaire overheidsinvesteringen, op basis van de behoeften die samen zijn geïdentificeerd.

Zij krijgen de nodige logistieke en methodologische steun van Brussel Participatie.

### Actie II

- Het **digitale samenwerkingsplatform**, [www.brusselsamen.be](http://www.brusselsamen.be), zal verder worden ontwikkeld om in dialoog te treden met een breed spectrum van burgers en om informatie uit te wisselen over participatieprojecten en burgerinitiatieven. Dit platform zal ook worden gebruikt om participatieve debatten aan te kondigen, met name in de wijkraden.

### Actie III

- Naast de digitale tools die moeten worden geoptimaliseerd om aansluiting te vinden bij de Brusselaars, is het de bedoeling om op de korte termijn een **mobiele participatietool** uit te werken om de participatie en betrokkenheid van zoveel mogelijk Brusselaars te bevorderen.

### Actie IV

- Er zal worden voorgesteld om te voorzien in **initiatiefrecht voor de burgers**. Dat recht moet het voor burgers de mogelijkheid geven om gemakkelijker punten op de agenda van de gemeenteraad te plaatsen dan bij een verzoek om interpellatie. Het gemeentelijke burgerinitiatief zal berusten op een verbintenis van de gemeenteraad om specifieke teksten die worden voorgesteld door ten minste 2 000 burgers te bespreken en in

stemming te brengen. De gemeenteraad heeft maximaal 12 maanden de tijd om over een initiatief te stemmen. Vóór de stemming kan de voorzitter van de gemeenteraad beslissen om te overleggen en bijeenkomsten te organiseren om samen naar een oplossing te zoeken.

## 2. Burgers betrekken

Een stad waaraan samen wordt gebouwd, vraagt om een grotere betrokkenheid van de burgers in de projecten die ze draagt. Ze staat open voor discussie en voor participatie in de besluitvorming, zonder dat dit afbreuk doet aan de democratische legitimiteit van het College om de grote lijnen voor de projecten van de Stad te bepalen.

Het gaat erom dat een kader wordt geschapen voor een nieuw partnerschap tussen de burger en de stad om de besluitvorming te bevorderen, conflicten tussen verschillende behoeften en bekommernissen te beperken en die de voorkeur geven aan keuzes die door samenwerking tot stand zijn gekomen en het algemeen belang dienen.

Uiteraard is het van essentieel belang dat deze participatieve processen zoveel mogelijk Brusselaars bereiken. Er moet worden gestreefd naar een zo groot mogelijke diversiteit. De burgers hebben al meermaals aan de Stad duidelijk gemaakt dat zij een groter en representatiever deel van de bevolking vertegenwoordigd willen zien, waarbij naargelang van hun situatie, beperkingen en wensen verschillende “participatievormen” ontstaan.

### De Stad verbindt zich ertoe:

- Te streven naar een betere vertegenwoordiging van de burgers om samen haar projecten uit te werken.
- De participatie-instrumenten in te zetten voor de verschillende projecten van de Stad.
- Binnen de administratie een cultuur van participatie tot stand te brengen.
- De samenstelling, werking en organisatie van de adviesraden opnieuw te bekijken.

*Concreet*

#### Actie V

- **Wijkfacilitatoren** zullen de burgers moeten ondersteunen en samenwerking stimuleren met spelers op het terrein om de burgerparticipatie en -innovatie aan te zwengelen. Zij zullen zich voornamelijk bezighouden met het verlichten van de administratieve lasten en het begeleiden van projecten in de ontwikkelingsfase, waarbij zij zich vooral zullen toespitsen op die mensen die minder vertrouwd zijn met dit soort procedures.

### Actie VI

- Voor de uitwerking van grote projecten zal gebruik worden gemaakt van **innovatieve methoden van samenwerking en debat** (burgerpanels, gemengde commissies enz.).

### Actie VII

- Het is de bedoeling **alle Brusselaars** bij de verschillende participatie-instrumenten **te betrekken**, met name via loting.
- De **adviesraden** zullen anders worden georganiseerd om hun adviesrol te versterken en de raden representatiever te maken.

### Actie VIII

- Een **toolbox** voor de verschillende diensten van de Stad zal het mogelijk maken om de samenwerkingsmethoden te ondersteunen en een participatiecultuur tot stand te brengen.

## **3. Sociale en burgerinnovatie bevorderen**

Om uit te groeien tot een dynamische en duurzame stad, moet de stad fungeren als laboratorium waarbinnen politici, burgers, sociale bewegingen, wetenschappelijke instellingen en start-ups samen kunnen experimenteren met nieuwe manieren om Brussel vorm te geven.

Het zijn de nieuwe ideeën en initiatieven die in overvloed aanwezig zijn bij de Brusselaars die deze nieuwe impulsen tot participatie zullen geven. Deze sociale innovatie bestaat al en is in veel wijken terug te vinden. Ze moet worden ondersteund en verder worden ontwikkeld. Een centrale plek creëren voor al deze initiatieven en ontmoetingsmomenten organiseren zal van essentieel belang zijn om deze innovatie te stimuleren en synergiën te creëren tussen de mensen.

### **De Stad verbindt zich ertoe:**

- Innovatieve en/of nieuwe burgerinitiatieven in de wijk te ondersteunen.
- Wijkruimten en een centrale plek te creëren om sociale innovatie te laten ontstaan.

Concreet

#### Actie IX

- Er zal een jaarlijkse **oproep tot het indienen van projectvoorstellen** worden gelanceerd om burgerinitiatieven te ondersteunen die innovatieve acties op sociaal en duurzaamheidsvlak willen opzetten en die tegemoetkomen aan een behoefte van de gemeenschap op het grondgebied van de Stad.

#### Actie IX

- Er zal een **laboratorium voor sociale en burgerinnovatie** worden ontwikkeld. Die plek moet het ontstaan van innoverende projecten mogelijk maken opdat onze stad morgen een weerspiegeling van de Brusselaars is: dynamisch, duurzaam en aangenaam.

#### Actie X

**Bestaande ruimten**, zoals buurthuizen, **of nieuwe ruimten** zullen ter beschikking worden gesteld in de verschillende wijken om burgers en verenigingen de gelegenheid te geven om samen te komen en zich te organiseren.